

Dođa Fauna

Dr. Bülent Gözceliođlu [turkiye.dogasi@tubitak.gov.tr]

Sayga Antilobu

Orta Asya'nın kurak bozkırlarında soyu kritik derecede tehlike altında bulunan, kısa fil hortumuna benzeyen ilginç burunları olan canlılar yaşar: Sayga antilopları.

Sayga antilopları yaklaşık olarak keçi büyüklüğündedir. Boyları (baştan kuyruğa) 100-140 cm, yerden omuz yükseklikleri 61-81 cm, ağırlıkları da 30-45 kg kadar olur. 30 ila 50 bireylik sürüler oluştururlar. Yabani olarak 10-12 yıl kadar yaşarlar.



Sayga antiloplarının ilginç burunlarının havayı ısıtmaya ve nemlendirmeye yaradığı düşünülüyor. Antilopların bir diğer ilginç özelliği ise sadece erkek bireylerin boynuzlu olmasıdır. Dişilerde boynuz bulunmaz. Sayga antilopları, insanlardan ve yerleşim yerlerinden çok uzak yerlerde yaşamayı tercih ederler. Buna rağmen aşırı avcılık, yaşam alanlarının tahribatı, tarımsal faaliyetler ve yeni açılan yollar gibi insan kaynaklı etkenler soylarını tehdit ediyor. Buna ek olarak, bakteri nedenli hastalıklar da popülasyonlarını büyük ölçüde azaltıyor. 2015 yılında Kazakistan'da 3 haftalık bir süre zarfında 200.000'den fazla Sayga antilobu aniden ölmüştü. Dünyadaki toplam Sayga antilobu popülasyonununun %60'ının bu şekilde ölmesinin *Pasteurella* adlı bir bakteriden kaynaklandığı ise ancak 2018'de anlaşıldı. Sayga antiloplarında benzer kitlesel kayıplar daha önce de gerçekleşmişti. 1998 yılında 270.000, 2010 yılında da 12.000 kadar ani ölüm yaşanmıştı. Normalde *Pasteurella* bakterileri Sayga antiloplarının vücudunda onlara zarar vermeden yaşar. Ancak bu toplu ölümlerin yaşandığı zamanlarda hava sıcaklığı ve nemin alışılmadık dışında olduğu ve bunun da bakterileri istilacı duruma getirdiği anlaşıldı. Doğal gelişen bu olaya karşı bir önlem alınamıyor. Sayga popülasyonlarının farklı bölgelerde tutulması türün soyunu kurtarabilecek tek çare olarak düşünülüyor.

